

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS DĖL
LIETUVOS RESPUBLIKOS STRATEGINĘ REIKŠMĘ NACIONALINIAM SAUGUMUI
TURINČIŲ ĮMONIŲ IR ĮRENGINIŲ BEI KITŲ NACIONALINIAM SAUGUMUI
UŽTIKRINTI SVARBIŲ ĮMONIŲ ĮSTATYMO NR. XIII-992 4 PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Pociūnų ir Alytaus miesto aerodromai iš nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų sąrašo buvo išbraukti XVII – osios Vyriausybės metu priimant naują Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo redakciją. Anot įstatymo pakeitimo į naująją redakciją, aiškinamojo rašto, korekcijos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui užtikrinti turinčių įrenginių ir turto sąrašė buvo padarytos atsižvelgiant į darbo grupėje dalyvavusių valstybės institucijų pateiktus pasiūlymus, taip pat įmonių ir asociacijų pasiūlymus, pateiktus Įstatymo projekto derinimo eigoje. Dėl žemiau pateikiamų priežasčių siūloma grąžinti Pociūnų ir Alytaus aerodromus į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašą.

Pociūnų aerodrome kartu su parašiutininkų klubu treniruojausi Lietuvos Kariuomenės padaliniai bei pilotai iš Ukrainos, tačiau tokios treniruotės gali pasibaigti, kadangi baigiasi aerodromo galiojimo licencija. Leidimą aerodromo veiklai išduoda Transporto kompetencijų agentūra. Norint pratęsti aerodromo pažymėjimo galiojimo terminą parašiutininkų klubas turi pateikti valstybinės žemės panaudos arba nuomos sutartis. Be šių dokumentų leidimas aerodromo veiklai negali būti pratęstas. Nacionalinė žemės tarnyba šio aerodromo žemės panaudos sutartį su parašiutininkų klubu atsisako pratęsti, kadangi, kaip nurodo 2023 m. balandį žiniasklaidoje pasirodžiusi informacija¹, Prienų r. savivaldybė pretenduoja į šią aerodromo teritoriją, joje planuoja vystyti rekreacinę veiklą. Numatoma, kad Pociūnų aerodromo teritorijoje turėtų atsirasti viešbutis, kempingas, kaimo turizmo sodybos. Kaip nurodoma Nacionalinės žemės tarnybos Prienų skyriaus vadovo Deimanto Tarulio pasirašytame rašte, „žemės sklypas bus naudojamas viešos paskirties rekreacijai ir poilsiui, viešojo naudojimo poilsio objektams, gatvėms ir keliams, komunaliniams inžineriniams tinklams tiesti ir eksploatuoti, ūkinei komercinei veiklai, numatoma pritaikyti turistų ir poilsiautojų reikmėms“. Svarbu pastebėti, jog Nacionalinė žemės tarnyba Prienų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. A3-1082 „Dėl žemės sklypo Pociūnų k., Prienų sen., Prienų r. sav., formavimo ir

¹ <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1961825/ragina-pociunu-aerodroma-sugrazinti-i-strateginiu-objektu-sarasa-reikia-tureti-visas-priemones-suvalku-koridoriui-ginti>

pertvarkymo projekto rengimo” pagrindu, šalia Pociūnų aerodromo jau pradėjo formuoti naują 1,4503 ha. žemės sklypą (projekto numeris ŽPDRIS sistemoje - ZSFP-114627). Šio projekto tikslai ir uždaviniai – suformuoti naują valstybinės žemės sklypą, nustatyti pagrindinę žemės naudojimo paskirtį – kita, naudojimo būdus – susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos, rekreacinės teritorijos. Žvelgiant iš nacionalinio saugumo perspektyvos, galima teigti, jog Pociūnų aerodromas yra strategiškai svarbus todėl, kad jis yra Lietuvos centre, turi pilną infrastruktūrą reikalingą aviacinei veiklai. Pociūnai yra netoli Suvalkų koridoriaus, vieta strategiškai patogi atremti Rusijos bandymus pasidaryti sausumos koridorių į Kaliningrado sritį. Taigi, dėl strateginės Pociūnų aerodromo vietos, šalia esančio Suvalkų koridoriaus, karo Ukrainoje pamokų – bylojančių apie aviacijos ir bepiločių orlaivių bei gebėjimo paruošti specialistus jais naudotis, svarbą, siūloma grąžinti Pociūnų aerodromą į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašą.

Alytaus aerodromas yra netoli Baltarusijos ir Rusijos valstybinių sienų ir lygiai taip pat kaip ir Pociūnų aerodromas, puikiai gali būti išnaudojamas Suvalkų koridoriaus gynybai, sąjungininkų karių ir krovinių priėmimui, evakuacijai ir kitiems LR ir NATO valstybių kariuomenių gynybiniam pajėgumams vystyti. Šio aerodromo naudojimo karinėms pratyboms ar kitiems strategiškai svarbiems krašto gynybos, civilinės saugos ar aplinkosaugos tikslams. Remiantis Lietuvos Kariuomenės padalinių raštais Alytaus aeroklubui, Alytaus aerodromas buvo ir iki šiol yra naudojamas karinėms pratyboms ir mokymams. Alytaus aeroklubas šiuo metu rengiasi pasirašyti bendradarbiavimo sutartį su LK Kunigaikštienės Birutės motorizuotų pėstininkų batalionu. Alytaus aerodromo teritorija neįeina į tarptautinių skraidymo maršrutų zoną, ko pasekoje galima visa aviacinė veikla. Įgyvendinus Alytaus aerodromo strategiją, pasinaudojant NATO ir ES fondų lėšomis, aerodromas gali tapti dronų surinkimo, bandymų vieta, karinės aviacijos aptarnavimo vieta, Lietuvos kariuomenės mokymų ir treniruočių vieta. Taip pat, vystant gynybinius pajėgumus, gali būti įdiegta žemai skraidančių orlaivių aptikimo ir sekimo sistema (radaras), kadangi yra arti valstybinės sienos su Baltarusija ir Rusija. Alytaus aerodromo galimybėmis, kas vyksta ir dabar, gali naudotis kitos LR institucijos (LR pasienio tarnyba, aplinkosauga, Civilinės saugos ir priešgaisrinės tarnyba bei policijos pajėgos). Alytaus aerodromo infrastruktūra ir galimybės leidžia užtikrinti visų institucijų darbą ekstremalių situacijų atveju. Alytaus aerodrome veikia sklandymo, akrobatinio skraidymo, parasparnių ir aviamodelių būreliai, kurie pritraukia jaunimą aviacijos link. Tai sudaro puikias galimybes auginti kartą, kuri gali gauti pradmenis ne tik dronų, aviamodelių kūrimo, bet ir būti paruošti lakūnai kritinių situacijų metu. Šilo metu yra steigama aviatorių mokykla, kuri gali duoti stiprius pagrindus bendradarbiavimui su Švietimo įstaigomis: Alytaus kolegija ir Alytaus Profesinio rengimo centru, ruošiant aviacijos inžinierius ir technikus orlaivių aptarnavimui. Alytaus aerodrome yra rengiamos bendruomenių šventės ir renginiai, vyksta techninių sporto šakų pasirodymai ir varžybos. Alytaus aerodromas yra vieta kur bendruomenės, kartu su kitomis įstaigomis, organizacijomis ar institucijomis, netrukdydami vieni kitiems, vykdo įvairiapusiškas veiklas. Verslas

įsikūręs šalia aerodromo nedaro jokios įtakos aerodromo veiklai. Šalia aerodromo gali kurtis verslai, susiję su aviacija, arba atitinkantys nacionalinio saugumo koncepciją ir strategiją. Taigi, Alytaus aerodromas yra pritaikytas aviacinei veiklai, juo gali pasinaudoti Lietuvos kariuomenės padaliniai ir sąjungininkų pajėgos atliekant mokomuosius skrydžius, krovinių ir karių desantavimą, sraigtasparnių tūpimą, kovinių vienetų išsiskleidimą, bepiločių orlaivių skrydžius, tuo išplečiant Lietuvos kariuomenės kovines galimybes ir karių parengtį. Tai yra ir atsarginis, saugus nusileidimo laukas, bet kurio civilinio ar karinio orlaivio priverstiniam avariniam nusileidimui. Dėl šių priežasčių ir geografinės aerodromo svarbos, siūloma grąžinti Alytaus aerodromą į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narys Andrius Kupčinskas ir kolegos.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu įstatymo 4 priede yra nustatytas nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašas. Jo b) punkte yra išvardinti oro uostai ir aerodromai, kurie yra įtraukti į šį sąrašą. Šį sąrašą ir bus siūloma šiuo įstatymu papildyti.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir teigiami rezultatai yra išvardijami šio rašto pirmojoje dalyje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu) , galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebuvo atliktas.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymas neigiamų pasekmių verslo plėtros galimybėms aerodromuose neturės, kadangi aerodromų žemės paskirtis nepasikeis. Įstatymo pakeitimo projektu siekiama suteikti strateginės svarbos

statusą šiandien faktiškai egzistuojantiems aerodromams. Tad sąlygos aplink aerodromų teritorijas veikiančių verslų plėtrai ar steigimui nepakis.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams;

Neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Prienų rajono, Alytaus miesto savivaldybės ir Nacionalinės žemės tarnybos skyriai turės keisti ir pripažinti netekusiais galios nutarimus dėl aerodromų po šio įstatymo priėmimo.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymas parengtas laikantis LR valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Savivaldybių ir kitų valstybės lėšų neprireiks.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Nacionalinis saugumas, aerodromas.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

.

Teikia

Seimo nariai